

Olen jah lunastaja!

2. detsembri Eesti Päevalehes tituleeris eksharidusminister Jaak Aaviksoo mind isehakanud lunastajaks. Silmas pidades, et eesti kultuuri loos on õpetaja ikka ja alati lunastaja rolli täitnud, ei jää minulgi muud üle kui Aaviksoole vastu hüüda: "Olen jah lunastaja!"

Agamiks isehakanu? Isehakanu oleksin siis, kui ma poleks õppinud võõrfiloloogiat ja pedagoogikat, vaid näiteks agronoomiat, aga hakanud, asja ees teist takka, võõrkeeli õpetama. Praegu ei saa mind isegi koolijuhtimise pärast Vale–Dimitriks tituleerida, sest praegu ma peangi Prantsuse Lütseumi juht olema; nii on hea minu lastele, Tallinna linnale ja kogu sellele väikesele lõigule meie hariduses.

Aaviksoo artiklis on tunda sügavat solvumist. Asjata. Ma ei öelnud ju, et Aaviksoo oli halb füüsik, halb prorektor, halb isa oma lastele. Vastupidi, kordan ka siin: Aaviksoo on kindlasti hea füüsik, oli ka hea prorektor ja kindlasti on hea isa oma lastele. See, et ta ühe aasta tegeles muuga, ei kahanda kõike head.

Keegi ei oodanud aasta tagasi Aaviksoolt hiilgavaid eseesid pedagoogika ja koolikorralduse vallast, füüsikult ei saagi seda nõuda. Olnuks loogiline, et haridusministriks saanu toetunuks oma ütlemites–tegemistes paarisajale rahvuspedagoogika kandjale alates Peeter Kreitzbergist ja lõpetades Voldemar Pinniga, mitte ametnikele või lihtsalt iseenda vaistule, mis ei saanud ju ses vallas eriti hiilgav olla.

Pedagoogika põhitõdede mittetundmine hakkas Aaviksoo puhul kohe silma, peab ju minister kuskil kõnet pidama, intervjuud andma, artikleid kirjutama. Just viimased kukkusid karjuvalt nigeld välja.

Keskpärase sulemehe ja bürokraatliku keelepruugiga esinejana ei saanud Aaviksoost Ees-

Lauri
Leesi

SEISUKOHT

ti pedagoogika suurkuju. Laused – "ma vaatan asja laiemalt", "ühiskond peab kord mõistma", "turumajandus paneb asjad paika" – on kaugel sellest, mida oodanuks stagnaalese mantli ja kuus korda parandatud talvesaas- tega eesti õpetaja.

"Laseme lahti", "kaotame 80 kutsekoolist 40", "müüme karbi maha" ja muud sellised väljendid meenutavad just seesugust ministrit, kelle kohta La Rochefoucauld on öelnud: "Valitsejad saavad hõlpsasti hakkama mineviku ja tuleviku probleemidega, oleviku probleemid käivad neile üle jõu."

Aaviksoo tituleerib end aednikuks, samas pole minister muud kui kõrge ametnik. Aednik saab minister olla ainuüksi oma ministeeriumi personalile. Aaviksoo suurim puudus oligi see, et ta ei tajunud, et ministrikohta vastu võttes muutus ta paugupealt tervele armeele halvasti toidetud–riietatud haritlasele valitsuseks–riigiks–ühiskonnaks.

See, kes alatasa kutsus üles haridust väärustama, oligi ta ise ja ei keegi muu. Nii on ka lausega tema alluva suus: "Kui see minu teha oleks!" Kelle teha siis? Teie oletegi meile riik, ega me ei pea ometi peaministri poole pöörduma? Ministeeriumist kaugemale pole ju meil kuhugi minna!

Kindlasti saanuks Aaviksoogi riigieelarvest ühe protsendikese juurde võidelda, keegi po-

leks seda pahaks pannud. Isegi Andrus Öövel mitte. Ent Aaviksoo pole ju "ametiühingu esiridades võitleja!" Aga kui sa pole üldse võitleja tüüp, mis sa siis ministriks kipud?

Kõik, kes on jäänud Eesti kooli, on lunastajad. Mina teiste hulgas. Pealegi olen ma oma kolleegide ja õpilaste ruupor, sest ma kirjutan. Sulemehena olen probleemide esiletooja, mitte nende lahendaja. Nii nagu kirjanik ei pea olukordi lahendama, ei saa seda teha ka mina.

Koolijuhina tean, mis ilm on õpetajatetoas; õpetajana, mis mõlgub laste mõtteis. Ma pole eales kutsunud kolleege rahutustele, ikka püüan nende poolt seista, vaigistada. Asjatundjana hoiatan: torm on tulekul. Kahju, et Rein Loik, kel pole leinapäevakirjanditega mingit pistmist, kogu süü enda kanda peab võtma.

Mind lööb pahviks see, et raha õpetajate paladeks pole, aga mitu miljonit tsenseerimiskeskuse peale hakkama panna – see on kõõmes!? Pealegi pärineb idee inimestelt, kel pole vähimatki teenet rahvuse hariduse ja kultuuri vallas. Milleks üldse on vaja pedagoogilist üldsust ärritada? Kui pole raha anda, jätke vähemalt hing rahule!

On inimesi, kes võivad endale apse lubada. Kui teeb apsu Lennart Meri, siis talle andestatakse, sest ta on Lennart Meri. Kui Siim Kallas teatas kõigile, et ta Tolstoid enam ei loe, soovitasin viisakalt Tolstoid ikkagi lugeda. Ma andestas talle, sest ta seisis Eesti krooni eest väljas.

Apsud on vabandatavad sel puhul, kui on korda saadetud midagi erakordset. Tubli töö põhialal ja aastane täiesti tavaline ministriks olek apse ei õigusta.

EPL 1996, 16. XII